

In 1970 vlogen slechts 17 jonge ooievaars uit

Door H. L. Schuilenburg

Bericht no. 19 van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer

Het voorjaar was koud, met veel nachtvorst, sneeuw- en hagelbuien, terwijl de meeste ooievaars toch wel ongeveer op dezelfde tijd als andere jaren arriveerden. De eerste melding kwam op 8 maart reeds uit Grafhorst/IJsselmuiden. Het eerste paartje arriveerde 13 en 14 april te Drongelen.

Op 8 mei verschenen te Gorssel Gld. beide vogels enige uren na elkaar. De laatste jaren kwamen geregeld meldingen binnen betreffende het verdwijnen van de kikkers uit het landschap. Dit jaar begonnen al vroeg geruchten te lopen, dat er veel kikkers zouden zijn, ondanks de bespuitingen van honderden kilometers sloten. In het najaarsformulier werd gevraagd om concrete meldingen betreffende de kikkerstand. Het aantal meldingen was zeer groot.

Groningen, Friesland, Overijssel, Gelderland en Utrecht waren dit jaar zonder jonge ooievaars, benevens Noord-Holland, Zeeland en Limburg. Wel een bewijs van de enorme achteruitgang van de ooievaarsstand in Nederland.

Er werden 14 nesten door paren bevoond (1969 = 19), waarvan 7 door broedparen (1969 = 10) en 7 door niet-broedparen (1969 = 9).

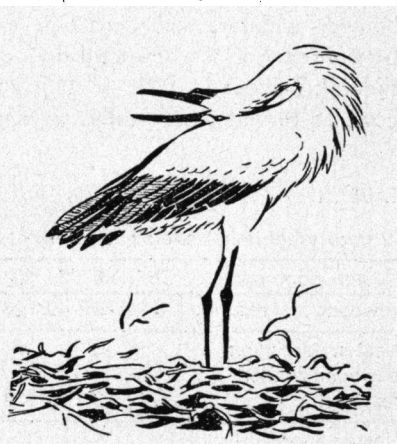
Voor zover bekend werden er 32 eieren gelegd (1969 = 36), waarvan 7 eieren verloren gingen (1969 = 1). Uit de overgebleven 25 eieren werden 23 jongen geboren (1969 = 35). Hiervan gingen er 6 verloren (1969 = 4), zodat er slechts 17 jonge ooievaars zijn uitgevlogen, hetgeen een flinke achteruitgang betekent vergeleken bij de voorgaande jaren.

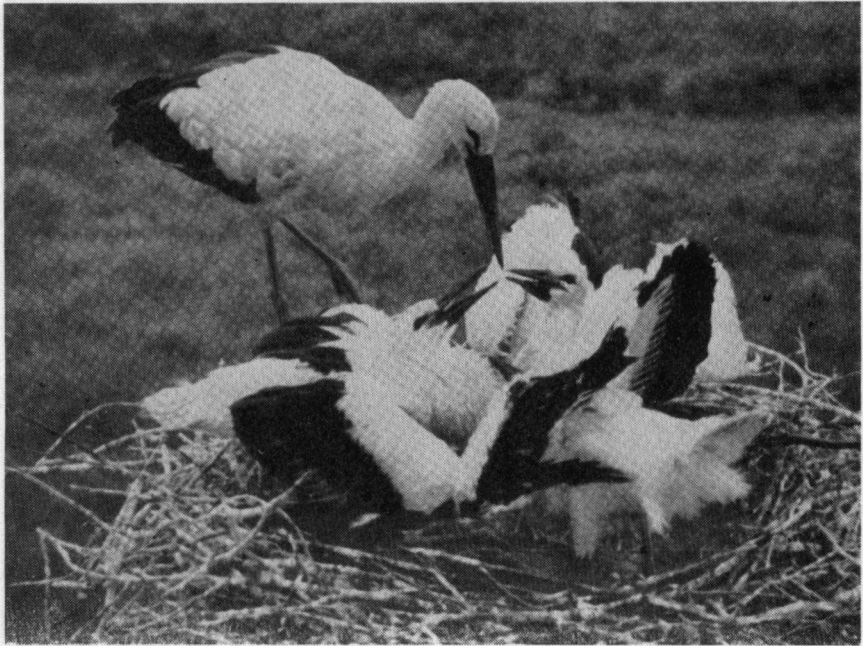
Er sneuvelden ook 2 volwassen ooievaars, zij werden dood in de weilanden gevonden.

Het aantal uitgeworpen eieren bedroeg 6 stuks (1969 2), waarvan 3 stuks in Friesland, 2 in Drente en 1 in Zuid-Holland.

Het aantal ter beschikking staand aantal ooievaarsnesten was 193, waarvan 102 paalnesten, 54 boomnesten, 10 schoorsteennesten en 27 daknesten.

Daar de Gemeente Oudewater per 1 september 1970 van de provincie Zuid

Ooievaar met jongen.

Foto: Aart Klein

Holland is overgegaan naar de provincie Utrecht, heeft de laatste provincie er een tot nu toe altijd bewoond ooievaarsnest bij gekregen.

In het algemeen zijn de verloren gegane ooievaarsnesten niet meer opgebouwd, omdat er toch geen ooievaars meer komen.

Er werden 7 nesten bewoond door solitaires (1969 = 4), 28 nesten werden tijdelijk bewoond (1969 = 11), zodat in totaal 49 nesten in gebruik zijn geweest, terwijl om 5 nesten werd gevochten (1969 = 5).

TABEL I

In deze tabel is het overzicht gegeven van de bezettingen der nesten.

Nesten door paren	'57	'58	'59	'60	'61	'62	'63	'64	'65	'66	'67	'68	'69	'70
bewoond met resultaat	52	43	40	26	30	40	24	23	17	18	11	10	12	7
Nesten door paren bewoond zonder resultaat	21	13	10	22	16	10	9	6	15	10	8	9	7	7
Nesten door soli- taires bewoond	16	14	10	19	13	10	11	6	7	6	10	2	4	7
Nesten tijdelijk bewoond of in gebruik	22	26	16	9	14	16	14	23	9	20	13	28	11	27
Nesten waar om gevochten werd	24	10	14	11	8	15	4	6	8	7	4	6	5	5

OVERZICHT VAN DE DOOR PAREN BEWOONDE NESTEN
EN AANTALLEN UITGEVLOGEN JONGEN:

Drente: J. Torenbos, Eexsterzandvoort/Anlo	3	3
Overijssel: J. Boverhof, Onna/Steenwijkerwold	—	
G. J. Last, Grafhorst/IJsselmuiden	—	—
Gelderland: G. H. Luchtenbelt, Wapenveld/Heerde	—	
R. Schrijver, Terwolde/Voorst	—	—
Zuid-Holland: Oudewater	3	
J. Mudde, Sliedrecht	2	
Mevr. A. A. Gort-v. d. Linden, Kinderdijk (fam. Stam)	2	
Gemeentehuis, Leerdam	3	10
Gemeentehuis, Schoonrewoerd	—	
Noord-Brabant: Drongelen/Eethen, Ned. Hervormde Kerk		
(Mej. S. R. Hermanides)	1	
Pastoor J. v. d. Heijden, Hank/Dussen	—	
Kasteel Raadhuis, Dussen	3	4
Totaal	17	

Tijdelijk door paren gebruikt werden de nesten van C. J. v. d. Woude, Annen; H. J. Vroege (perceel Vink) te Kolderveen/Nijeveen; L. C. Binsbergen, Kolderveen/Nijeveen; E. Piest, Onna/Steenwijkerwold; R. Bos, Steenwijkerwold; C. F. v. Zuthem, Kampen, W. J. N. M. Verholt, Joppe/Gorsseel; J. N. Eikelenboom, Oud-Alblas en A. Saakes, Ned. Herv. Kerk te Eethen.

Nesten door solitair bewoond: N. Renkema, Doezum/Grotegast; Mevrouw E. Kijlstra, Oudega/Smallingerland; D. Maat, Luxwoude/Opsterland; C. J. v. d. Woude, Annen/Anlo; Gemeentehuis Ameide; H. ten Horn, Raamsdonksveer/Raamsdonk; G. den Uil, Giessenburg, Ned. Herv. Pastorie.

Nesten tijdelijk door solitair gebruikt: R. de Vos, Gorredijk/Opsterland; J. Martens, De Klinze, Oudkerk; K. Krol, Tjalleberd/Heerenveen, alle in Friesland. Drente: L. C. Binsbergen, Kolderveen/Nijeveen; Fam. Klok, Zuidlaren; B. Ensing, Bronnegerveen; C. J. v. d. Woude, Annen/Anlo; K. Rumph, Nijeveen; H. J. Vroege, Kolderveen/Nijeveen; mevrouw F. H. G. Tiel-Groenestege, Gelderingen/Steenwijkerwold, Overijssel; W. Wildeboer, Genemuiden; H. J. te Siepe, Windesheim/Zwolle; C. F. van Zuthem, Kampen. Gelderland: Le Coultre, Beesd. Utrecht: C. H. Doesburg; Montfoort; Zuid-Holland: Lekkerkerk, Waterleiding „Lek en IJssel”; Familie Eykelenboom, Oud Alblas; Noord-Brabant: C. J. J. Romme, Raamsdonk; L. A. Cové, Sprang-Capelle.

Nesten waar om gevochten is: G. J. Last, Grafhorst/IJsselmuiden; C. F. van Zuthem, Kampen. W. J. N. M. Verholt, Joppe/Gorssel, twee dagen achtereen gevechten tussen 3 exemplaren; G. den Uil, Giessenburg. Een keer 3 exemplaren vechtend om nest te Giessendam; en te Drongelen/Eethen, op het nest op het kerkdak, mej. S. R. Hermanides.

Verloren gegane nesten: Groningen: C. Hoving, Niekerk/Oldekerk; J. L. Bolt, Zuidhorn; Friesland: J. Meijer, Oenkerk/Tietjerksteradeel. G. Zeilstra, Goinga/Wymbritseradeel: W. F. de Bos, Terwispel/Opsterland: Joh. de Nekker, Noordwolde/Weststellingwerf; Commandant der Rijkspolitie; Terhorne/Utingeradeel; Drente: H. Been, de Wijk; R. Bakker, Zuidlaarderveen/Zuidlaren; J. S. Zandt, Hoogeveen; A. Bouwman, Borger; K. Venema, Nijeeven.

Overijssel: Winkel, Oosteinde/Vriezenveen. Gelderland: J. Grob, Geldersewaard/Zevenaar; G. Reinten, Westervoort. Utrecht: V.V.V. te Scherpenzeel en Cramer te Oud Loosdrecht. Noord-Holland: Amsterdam, Gemeentelijke Plantsoendienst.

TABEL II

Overzicht van het aantal jongen per nest:

Nesten met 1 jonge ooievaar	= 1 = 1
Nesten met 2 jonge ooievaars	= 2 = 4
Nesten met 3 jonge ooievaars	= 4 = 12
Nesten met 4 jonge ooievaars	= 4 = —
Nesten met 5 jonge ooievaars	= — = —

Totaal 17 jonge ooievaars

Nieuwe nesten: H. J. te Siepe, Alteveer, Windesheim/Zwolle; R. Bos, Steenwijkerwold, H. Torsius, Achterveld/Leusden. Alle door de Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels gebouwd.

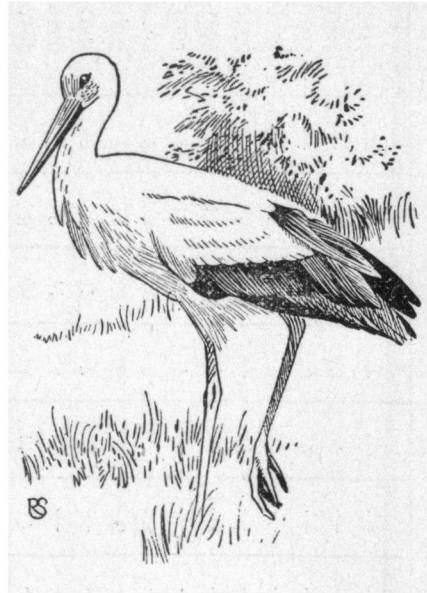
Gerestaureerde en vernieuwde nesten: K. Brandenburg, Buitenpost/Acht-karspelen; H. Posthumus, Sonnega/Weststellingwerf. Beide door de eigenaars vernieuwd, en in Friesland gelegen. Drente: H. Doedens, Roderwolde/Roden, vernieuwd door „Dorpsbelangen”. Overijssel: G. J. Last, Grafhorst/IJsselmuiden en J. J. Arendshorst te Giethoorn. Beide door „Vogelbescherming”. Utrecht: C. A. Mulder, Utrecht door „Vogelbescherming”. Zuid-Holland: fam. Eijkelenboom, Oud Alblas („Vogelbescherming”). Noord-Brabant: Meeuwen/Eethen nest eveneens door „Vogelbescherming” gerestaureerd.

TABEL III

Jaar	Aantal jonge oolvaarders per provincie 1939-1970										Totaal aantal jongen	Aantal door paren bewoonde nesten	Gemiddeld aantal jongen per bewoond nest	
	Groningen	Friesland	Drente	Overijssel	Gelderland	Utrecht	N. Holland	Z. Holland	Zeeland	N. Brabant				Limburg
1939	98	168	185	85	99	29	6	64	—	89	—	823	316	2,60
1950	42	30	42	24	14	10	—	14	—	21	—	197	83	2,32
1955	8	9	26	17	11	3	—	10	—	10	—	94	57	1,65
1956	11	13	27	14	8	—	—	8	—	14	—	95	65	1,64
1957	11	18	31	15	14	12	—	18	—	24	—	143	73	2,—
1958	5	11	29	17	12	6	—	10	—	21	—	111	56	2,—
1959	9	5	36	14	11	7	—	12	—	20	—	114	50	2,28
1960	2	8	11	4	3	—	—	14	—	9	—	51	48	1,06
1961	9	7	12	7	2	—	—	11	—	27	—	85	46	1,87
1962	7	11	18	16	3	6	—	13	—	31	—	107	50	2,01
1963	2	8	10	3	—	5	—	12	—	15	—	55	33	1,60
1964	3	11	10	7	—	—	—	11	—	18	—	60	29	2,07
1965	4	11	5	6	—	—	—	13	—	11	—	45	32	1,40
1966	—	5	9	—	2	—	—	10	—	16	—	42	28	1,50
1967	1	2	2	2	1	—	—	12	—	9	—	29	19	1,52
1968	—	—	5	3	2	—	—	8	—	7	—	25	19	1,31
1969	—	3	5	3	2	—	—	10	—	8	—	31	19	1,60
1970	—	—	3	—	—	—	—	10	—	4	—	17	14	1,21

Zwervende ooievaars en op de trek:

De groepscommandant van de Rijks-politie te Bellingwolde signaleerde op medio april 1 ex. te Oudeschans. E. Kijlstra te Oranjewoud/Heerenveen signaleerde 1 exemplaar in een weiland te Langezwaag. De heer H. Hulzebos te Oosterboer/Meppel zag 21/6 1 exemplaar in 't land. De heer J. H. Kortering te Oosterhesselen heeft slechts eenmaal 1 exemplaar gezien. Te Windesheim/Zwolle eind mei 1 exemplaar gesignaleerd en uit Rodermond te Onna kwam bericht van 2 exemplaren enige dagen in de omgeving (14/5). H. Torsius te Achterveld/Stoutenburg, zag 2 exemplaren in zijn omgeving. De Zwolsche Courant van 10/9 geeft een foto van 9 ooievaars en de Elburger Courant bracht een foto met 3 exemplaren. De heer L. J. de Jong, te Goudswaard schrijft: Op 8/6 is door de heer de Regt 1 exemplaar waargenomen op de buitengorzen te Goudswaard. Familie Eykelenboom te Oud Alblas meldt: 5 à 6 maal 1 exemplaar en een maal 2 exemplaren gezien. G. den Uil, Giessenburg 12/5 2 exemplaren in de omgeving. H. v. d. Wolf te Giessenburg meldde: 20/4 1 exemplaar boven het nest.

Verongelukte en gestorven ooievaars: Bij H. Veld, Nijeveen, Drente stierven 2 jongen op het nest. De heer J. F. Torenbos, Eexsterzandvoort/Anlo, vond 1 dode volwassen ooievaar bij Annen en 1 dood volwassen exemplaar in de weilanden bij de Oostermoerschevaart. Bij mevr. J. J. Gort-v. d. Linden (fam. Stam) stierf 1 jong exemplaar. Bij pastoor J. v. d. Heyden te Hank/Dussen stierven 2 jongen op het nest en op het nest van het Kasteel Raadhuis te Dussen stierf eveneens 1 jong exemplaar.

Verongelukte eieren: Bij D. Maat, Luxwoude/Smallingerland 3 stuks. Bij J. Torenbos, Eexsterzandvoort/Anlo werden 2 stuks uitgeworpen. Bij W. Verholt te Joppe/Gorssel, werden 4 eieren uit het nest gehaald. Bij Pastoor J. v. d. Heijden te Hank/Dussen werden 3 eieren uitgeworpen.

Een woord van dank aan allen, die door hun uitgebreide gegevens het hebben mogelijk gemaakt, dat dit verslag kon worden samengesteld.

Wij hopen ook in 1971 weer op uw medewerking te mogen rekenen.

• H. L. Schuilenburg, Marshall-laan 321, Utrecht.